

Slovesnost ob podelitvi priznanja - Kritične opombe

Medvojni izgnanci iz Komna na obisku v Nemčiji

V torek, 24. marca 1998, so se v Neumarktu pri Nuernbergu zbrali nekdanji interniranci iz Komna, da proslavijo in dajo priznanje g. Ludwigu Heiglu, njihovega dobrotniku iz medvojnih let, nemškemu župniku in duhovnemu svetniku.

2. februarja 1944 so partizani Južnoprimorskega odreda med Komnom in Rihenberkom napadli in uničili nemško preskrbovalno kolono, **se nato umaknili in pustili vasi** in naselja Komen, Divči, Jablanec, Tomačevica, Mali Dol in Rihenberk **nezaščitene**. Ko so 15. februarja prišli nemški vojaki in se strahotno maščevali, ni bilo partizanske strani niti najmanjšega poskusa, da bi prebivalstvo obranili. Nemci so vasi požgali, prebivalstvo pa odgnali v taborišče Neumarkt. Izselenih je bilo - po dosedaj znanih imenskih podatkih - 491 ljudi, v internaciji jih je umrlo 27. Internirancem sta se **iz solidarnosti in prostovoljno pridružila tudi komenski dekan Viktor Kos in kaplan Mirko Rener** in tako prišla z njimi v taborišče. Duhovnika sta takoj organizirala ilegalno pomoč, materialno in duhovno. Neprecenljivo pomoč jima je ponudil tedanji vikar nemške katoliške župnije Ludwig Heigl. S pogumno iznajdljivostjo jima je pomagal, ju kril in oskrboval z najbolj potrebnimi stvarmi.

Slovesnost v Neumarktu je bila izraz zahvale in priznanja njegovemu nesebičnemu delu za naše izgnance. Ob 8. uri zjutraj je v župnijski cerkvi Naše ljube Gospe, t. i. Hofkirche, slovesno maševal g. Heigl s somaševalcem, slovenskim izseljenskim duhovnikom, g. Stankom Gajškom. Pri maši so bili poleg domačinov tudi naši rojaki iz Komna in okolice, nadžupan Neumarkta g. Alois Karl in župan Emil Silberhorn, predsednik Slovensko-bavarskega društva, dr. Adolf Eichenseer, generalni konzul Fedor Gregorič in konzul Branko Zupanc ter predstavniki društva Simon Jenko iz Nuernberga.

Ob 10. uri je bila podelitev odlikovanja v sejni dvorani mestne hiše, napolnjeni s slovenskimi gosti, predstavniki mestnih ustanov in medijev. Iz rok generalnega konzula je prejel častni znak svobode Republike Slovenije. Slavljenca so se zahvalili še dr. Adolf

Dr. Janez Zdešar

Eichenseer, predsednik občine Komen, v imenu internirancev pa g. Emil Švara, ki mu je izročil tudi darila naselij Komen in Branik in še darilo svoje družine.

Na koncu je povzel besedo slavljenec sam. Na kratko se je zahvalil za odlikovanje, nato pa se je vrnil nazaj v težke čase, kot jih je sam imenoval. Spomnil se je ljudi, ki so mu pomagali in tako vsaj malo lajšali trpljenje internirancev. **S posebnim spoštovanjem je ob koncu spregovoril še o obeh slovenskih duhovnikih,** posebej o dekanu Viktorju Kosu, za katerega je nekajkrat omenil, da so ga v Neumarktu imenovali "taboriščni angel". Z njim je bil povezan še po vojni, vse do njegove smrti leta 1987. Povedal je tudi, **da je bil dekan Viktor Kos po vojni doma preganjan, da je moral veliko pretrpeti in da je bil celo zaprt.**

Po slavlju v sejni dvorani je župan Silberhorn odlikovanca in goste iz Slovenije povabil na slovesni obed.

Slovinci v svetu smo veseli, da se je slovenska država končno spomnila in odlikovala Neslovenca, ki je v letih grozote v tujini tako nesebično pomagal našim ljudem.

Kritične opombe

Na žalost so to naše veselje zagrenile razne protokolarne pomanjkljivosti in nehvaležna opustitev, povezana s tem slavljem.

Ukaz predsednika Republike Slovenije (Uradni list Republike Slovenije, št. 80, 18.dec. 1997) govori o "Ludwigu Heiglu, župniku iz Neumarkta". G. Heigl ni (več) župnik, temveč upokojeni župnik. Poleg tega nosi častni naslov "duhovni svetnik". **Predsednik države si v Uradnem listu ne bi smel privoščiti take grobe protokolarne napake**, toliko manj, ker na isti strani objavlja npr. ukaz o podelitvi podobnega odlikovanja "profesorju doktorju" Tonetu Ferencu.

Kako naj si razlagamo dejstvo, da so nekateri Slovenci od generalnega konzulata v Münchnu **prejeli vabilo na slovesnost v nemščini**? Od kdaj je dopisovanje slovenskega konzulata s Slovenci v Nemčiji nemško? Tudi uradno vabilo nevljudno pozna samo naziv "Herrn Ludwig Heigl, wohnhaft in (= stanujoč v) Neumarkt/Oberpfalz", brez omembe poklica in častnega naslova.

Najbolj pa nas - ob tem globoko zasluženem odlikovanju g. duh. svetnika Ludwiga Heigla - žalosti dejstvo, **da Slovenca, dekan Viktor Kos in kaplan Mirko Rener, v svojem življenju nista dobila nikakršnega priznanja za svoje junaško odločitev**: da gresta s svojimi rojaki prostovoljno v internacijo, v duhovno tolažbo in materi-

Srečanje slovenskih izseljenskih duhovnikov v Vallendarju

alno pomoč. Ne v prejšnji ne v sedanjji državi, obakrat pod istim predsednikom, zanju ni bilo odlikovanja.

Prav nasprotno! **Dekan Kos je bil celo nekajkrat zaprt**. "...bil je obsojen na 15 dni ječe in potlej je moral ostati še 15 dni v ječi, ker je prekrizal otroka partizanke in vabil ljudi na misijon v cerkev." (L. Ceglar, Nadškof Vovk II, str.103). "G. Kos je prinesel iz Lurda čudovito igračko, malo škatlico v obliki televizije. Ob kukanju vanjo so se vrtele barvne sličice Lurda. Pa so naše navdušenje opazili "nepoklicani" in kmalu je bilo treba na zaslišanje, najprej za pretvezo zaradi nekih drv, nato direktno.... Ubogi gospod dekan, podtikali so mu širjenje nedovoljenega propagandnega materiala." (Vodnjak, župnijsko glasilo Komna, 1994, str.18). "Verjetno sem hodila v tretji razred, ko so rekli, da ne bo verouka. Niti naslednji teden ga ni bilo, pa še prihodnji ne. Kje je gospod dekan, smo ugibali otroci. Šepetalo se je, da je v "pržonu". Kot otrok nisem mogla razumeti, zakaj je gospod dekan v zaporu? Tam so le tisti, ki kaj hudega naredijo, on pa je bil dober in nas je vedno učil, kako moramo biti dobri in pošteni. Tudi še dolgo nisem razumela, da je naredil narobe, ko je pokrižal otroka, ki ga ne bi smel" (prav tam, str.19).

Sam Bog ve, kolikokrat je dekan Kos v Neumarktu vabil rojake v cerkev in pokrižal otroke! V nacistični Nemčiji in v kazenskem taborišču je to smel delati, domovina ga je za ista dejanja zapirala in šikanirala!

Kdaj bosta dekan Viktor Kos in kaplan Mirko Rener rehabilitirana? Kdaj ju bo predsednik države odlikoval z državnim odlikovanjem, pa čeprav po smrti, kakor je zdaj odlikoval še živečega zaslužnega nemškega duhovnika?

Dr. Janez Zdešar

Papež Janez Pavel II.

Molitev k Svetemu Duhu

**v drugem letu priprave
na veliki jubilej 2000**